

LA HUMLA SUSE
ÅRSRAPPORT
2024

La Humla Suse
Christian Krohgs gate 15
0186 Oslo
post@lahumlasuse.no
Org.nr.: 912 047 652
Utgiver: La Humla Suse 2025

Tekst: Frauke Heivand
Utforming: Frauke Heivand
Fotografier på forside, helsider
og bakside: Monika Marcella
Kjærstad

Hilsen fra styreleder

Kjære medlem!

For et år det har vært!

Stadig flere finner veien til oss. Om du er en av dem: hjertelig velkommen skal du være!

Hvordan var ditt 2024? Fikk du sett humler i år? Kilte det i magen da du så årets første humle, eller var du en av de heldige som fikk se en rødknappsandbie? For meg er det ingenting som slår årets første summetone. Jeg blir fylt med en enorm glede og fascinasjon når jeg ser biene og humlene ta til vingene. De suser avgårde, frem og tilbake, med sine egne mål og agendaer. Jeg er så glad for at vi gjør det vi kan for at de fortsatt skal kunne gjøre det neste år også.

2024 var det siste året med strategien vi har hatt siden 2020. Når jeg ser tilbake på den, er jeg stolt over hva vi har fått til. Jeg kom inn i styret i 2020, så denne strategien har vært mitt arvestykke fra de før meg. Nå har det vært min tur til å utarbeide den nye strategien. Det har vært en spennende prosess. Vi har sett oss tilbake, og vi har speidet fremover. Strategien har vært gjennom flere prosesser, og alle har hatt mulighet til å komme med sine innspill og synspunkter. Tusen takk til alle dere som har vært med å forme strategien. Den er konkret, utfyllende og full av ambisjoner. Samtidig setter den rammer og ivaretar våre verdier. Jeg gleder meg til å se den bli et nyttig verktøy når vi skal ta kloke valg og beslutninger fremover.

Mitt første år som styreleder har vært fylt med glede og spenning. Det har skjedd mye på ett år, og det har vært engasjerende å ha den ledende rollen i humlebolet. En stor del av gleden har også vært fordi jeg ikke har vært alene. La Humla Suse har et godt styre som vil oss vel og tenker fremover. Vi har et sekretariat som vier oss sin lidenskap til pollinatorene og står på. Og ikke minst har vi alle fagpersonene, dere frivillige og alle dere engasjerte som bidrar til at La Humla Suse er den vi er i dag. Tusen takk til alle dere som vier deres tid og engasjement. Takk til alle dere som gir humlene og biene en stemme.

Vi er heldige som har alle dere!

Jeg håper vi ses til sommeren, enten ute på en av de flotte humlevandringene, standene, humlekassekursene eller i blomsterenga!

Masse biehilsener fra Mikaela Embla Olsen,
styreleder i La Humla Suse

Takk for et innholdsrikt og spennende år!

INNHALDSFORTEGNELSE

Hilsen fra styreleder

Side 2

Involverte i La Humla Suse

Side 5

Medlemmer

Side 7

Lokallag

Side 8

Medier og publisitet

Side 11

Hendelser

Side 12

Publikasjoner/trykksaker

Side 12

Regnskap

Side 13

Finansieringskilder

Side 14

Frie midler

Side 14

Drift av nettbutikk

Side 15

Næringslivssamarbeid

Side 16

Samarbeid

Side 20

Prosjekter

Side 21

Kartlegging

Side 29

Kurs og foredrag

Side 31

Diverse annen aktivitet

Side 32

Politisk påvirkningsarbeid

Side 33

Takk til

Side 34

INVOLVERTE I LA HUMLA SUSE

Styret

Styret frem til april 2024

Styreleder: Monica Marcella Kjærstad

Styremedlemmer: Hilde Helene Rustad, Julie Scheen, David Nguyen, Brage Størkersen, Mari Steinert, Mikaela Olsen, Ida Moe og Eirin Bruholt.

Styret fra april 2024

Styreleder: Mikaela Olsen

Styremedlemmer: Julie Scheen, David Nguyen, Brage Størkersen, Mari Steinert, Eirin Bruholt, Ida Moe, Helene Kristine Hertwig og Andreas Tjernshaugen.

Lokallag

La Humla Suse Trøndelag

Lokallagsleder: Torleif Iversen

Kontaktinfo: trondelag@lahumlasuse.no

La Humla Suse Bergen og omegn

Tom Danielsen

Kontaktinfo: bergen@lahumlasuse.no

Årsmøte

Styremøter og årsmøte i 2024

LHS sitt styre hadde seks styremøter i 2023, og behandlet 39 saker.

Årsmøtet ble avholdt på Frivillighetshuset på Tøyen, 10. april 2024.

Valgkomite 2024/2025

Valgkomiteen har bestått av Bendik Ferkingstad og Hilde Helene Rustad.

Styremedlemmer på valg ved årsmøte 2025: Julie Scheen, David Nguyen og Ida Moe

Administrasjon og kontor

Administrasjon

Daglig leder, Frauke Heivand. 100 % stilling

Kommunikasjons- og prosjektrådgiver, Sondre Brekkhus. 100 % stilling.

Prosjekt- og organisasjonsrådgiver, Sigrid Bakken Døsvik 60 % stilling.

Prosjekt- og organisasjonsrådgiver, Monica Marcella. 50 % stilling.

Sommervikar: Laura Luna-Maira

Nettbutikkansvarlig: Kidist Berie Tareke (jobber på timer etter behov)

Kontor

La Humla Suse har frem til september 2024 hatt kontorer i Frivillighetshuset på Tøyen (Kolstadgata 1). Grunnet ombygningsplaner ble vi nød til å se oss om etter nye kontorlokaler og vi endte opp i Røde Kors sitt kontorkompleks i Christian Krohgs gate 15. La Humla Suse fortsetter å være en del av kontorfellesskapet Solidaritetshuset.

Ny besøksadresse er: Christian Krohgs gate 15, 0186 OSLO

Postadresse: Postboks 9286 Grønland, 0134 OSLO

MEDLEMMER

La Humla Suse har gleden av å melde om fortsatt vekst i antall medlemmer i 2024. Med en økning på 5,8 % har enda flere valgt å bli en del av vårt fellesskap og støtte arbeidet vi gjør for humlene. Selv om prosentøkningen ikke var like høy som i fjor, er det inspirerende å se at stadig nye medlemmer finner veien til oss.

Ved årsskiftet hadde La Humla Suse 1478 betalende medlemmer, fordelt på ulike medlemskategorier som vist nedenfor:

- Ordinært medlemskap: 896 medlemmer
- Redusert medlemskap: 401 medlemmer
- Barnemedlemskap: 139 medlemmer
- Bedriftsmedlemskap: 11 medlemmer
- Gavemedlemskap (ordinært): 14 medlemmer
- Gavemedlemskap (reduisert): 12 medlemmer
- Æresmedlemmer: 5 medlemmer

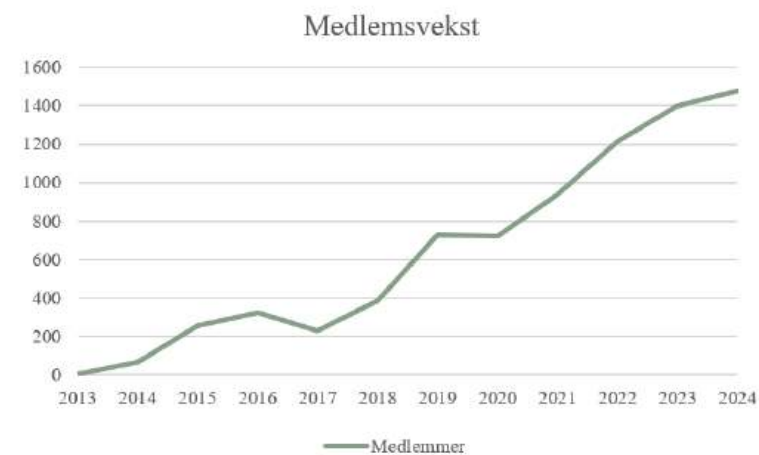
Årets
medlemstall
er 1478

Den jevne medlemsøkningen kan tilskrives flere strategiske tiltak. Sommerens rekrutteringskampanje på sosiale medier viste seg å være spesielt effektiv. Som tidligere år ble nye medlemmer som meldte seg inn mellom 1. juni og 31. juli, mottatt med en velkomstgave som inkluderte vår flunkende nye felthåndbok, to postkort og en jordhumle-pin. I tillegg arrangerte vi en egen kampanje for barnemedlemskap fra 12. juni til 12. august. Her fikk barnemedlemmer en pakke med aktivitetshefte, humlepatruljepins, humletatoveringer og et strykermerke som en del av innmeldingen. For å motivere til innmelding også sent på året, gjennomførte vi en kampanje fra 1. november til 31. desember. De som meldte seg inn i denne perioden, fikk medlemskap som gjaldt for resten av inneværende år og hele det kommende året. Velkomstgaven fra sommeren ble tilpasset, og vi tilbød en felthåndbok og mulighet for redusert kontingentsats for alle som meldte seg inn. Totalt har 203 personer betalt kontingenten sin i løpet av kampanjeperiodene.

La Humla Suse bruker sosiale medier som en sentral plattform for rekruttering. Våre aktive profiler på Facebook og Instagram er viktige kanaler for å nå ut til eksisterende og potensielle medlemmer. I tillegg har våre to lokallag, i Bergen og Trondheim, bidratt med økt synlighet gjennom en rekke arrangementer og aktiviteter som styrker medlemsgrunlaget.

Vi prioriterer å holde kontakten med medlemmene våre gjennom hele året. I 2024 sendte vi ut elleve nyhetsbrev med oppdateringer om foreningens arbeid og nyttig informasjon om humler. Vår nettbutikk har også hatt spesialtilbud for medlemmer, som rabatter på humlekassen "Humlebo" om våren.

La Humla Suse setter stor pris på hver og en av medlemmene våre. Det er takket være deres engasjement og støtte at vi kan fortsette å stå sterkt i arbeidet for humlenes framtid. Sammen skaper vi en positiv forskjell.

LOKALLAG

Lokallagene er en viktig del av La Humla Suse sitt arbeid med å engasjere lokalsamfunn og øke bevisstheten rundt pollinatorenes betydning. I 2024 har vi hatt to aktive lokallag, ett i Trøndelag og ett i Bergen, som begge har bidratt med en rekke spennende aktiviteter og tiltak. Gjennom året har lokallagene vist stor kreativitet og initiativ, og deres innsats har vært med på å styrke vårt arbeid både lokalt og nasjonalt. Her følger en oversikt over aktivitetene som har blitt gjennomført i løpet av året.

La Humla Suse Bergen og omeng

Oversikten under oppsummerer arrangementer og innsats fra Bergen lokallag gjennom humlesesongen. Lokallagets medlemmer har deltatt aktivt i flere arrangementer, fra pollinatortellinger til stands og humlevandring, til tross for vekslende værforhold. Rapporten oppsummerer diverse aktiviteter som har bidratt til å fremme kunnskap om pollinatorers betydning for økosystemet.

April

- 4. april: Pollinatortelling på Lystgården, Landås ved en representant fra lokallaget.

Mai

- 25. mai: Arrangement i Nygårdsparken med stand og humlevandring ledet av tre representanter fra lokallaget (3 timer). Etter en lovende start utendørs førte lett regn til at aktiviteten ble flyttet under tak.

Juni

- 2. juni: Arboretets dag med stand og humlevandring arrangert av aktive medlemmer fra lokallaget (4 timer). Jeanette Tennebekk fra Naturvernforbundet bidro med en egen humlevandring. En vellykket og travel dag med mange besøkende.
- 9.juni: Vår i Musèhagen med humlevandring ledet av representanter fra lokallaget (3 timer). En regnfull dag der humler ble funnet skjult under bladene, trolig for å søke ly.

August

- 4. august: Pollinatortelling på Slettebakken borettslag ved representanter fra lokallaget (2 timer).

-

September

- 1.september: Høst i Musèhagen med stand og humlevandring arrangert av representanter fra lokallaget.

Oversikten viser at lokallaget i Bergen har hatt jevnlig aktivitet gjennom hele sesongen, med et variert utvalg av arrangementer som har engasjert og inspirert deltakere.

La Humla Suse Trøndelag

Lokallaget i Trøndelag har hatt et aktivt år med en rekke arrangementer, kurs og deltakelse på ulike natur- og miljørelaterte samlinger. Hovedfokuset har vært på humlekasser, kursvirksomhet og formidling av kunnskap om pollinatorer til både barn og voksne.

Året startet med:

- Årsmøte med faglig innslag om erfaringer fra humlekasseprosjekter.
- Humlekurs for ansatte i skoler og barnehager i regi av Trondheim kommunes Grønn barneby. Kurset inkluderte praktisk snekring av humlekasser og var svært populært.
- Videre arbeid med humlekasseprosjektet finansiert av Klimamillionen. Elementene til 80 selbyggerkasser ble ferdigstilt.

Vårens aktiviteter:

- Deltakelse på Barnas store fjæredag med humlekassesnekring for de yngste – 59 kasser ble satt sammen.
- Gjennomføring av teoridel til humleinstruktørkurs på Ringve botaniske hage for åtte kandidater.
- Stand på folkemøte om bynaturpark på Lade.
- Bidrag til Urbant dyrkningsprosjekt i regi av Barnas Katedral med stand og humlekassesnekring.

Sommeren bød på:

- Praksisdeltakelse av humleinstruktørkurs på Ringve botaniske hage for seks kandidater.
- Stand, humlekassesnekring og humlevandring på sommerfest på Lademoen.
- Åpen humlevandring på Ringve og nytt humlekurs for ansatte i skoler og barnehager.
- Deltakelse på Åpen dag på Ringve for hageinteresserte med både stand og humlevandring.
- Humlevandring utenfor Trøndelag, inkludert Helgeland, Surnadal og Skien.
- Stand under Olavsfestdagene, i samarbeid med Naturvernforbundet.

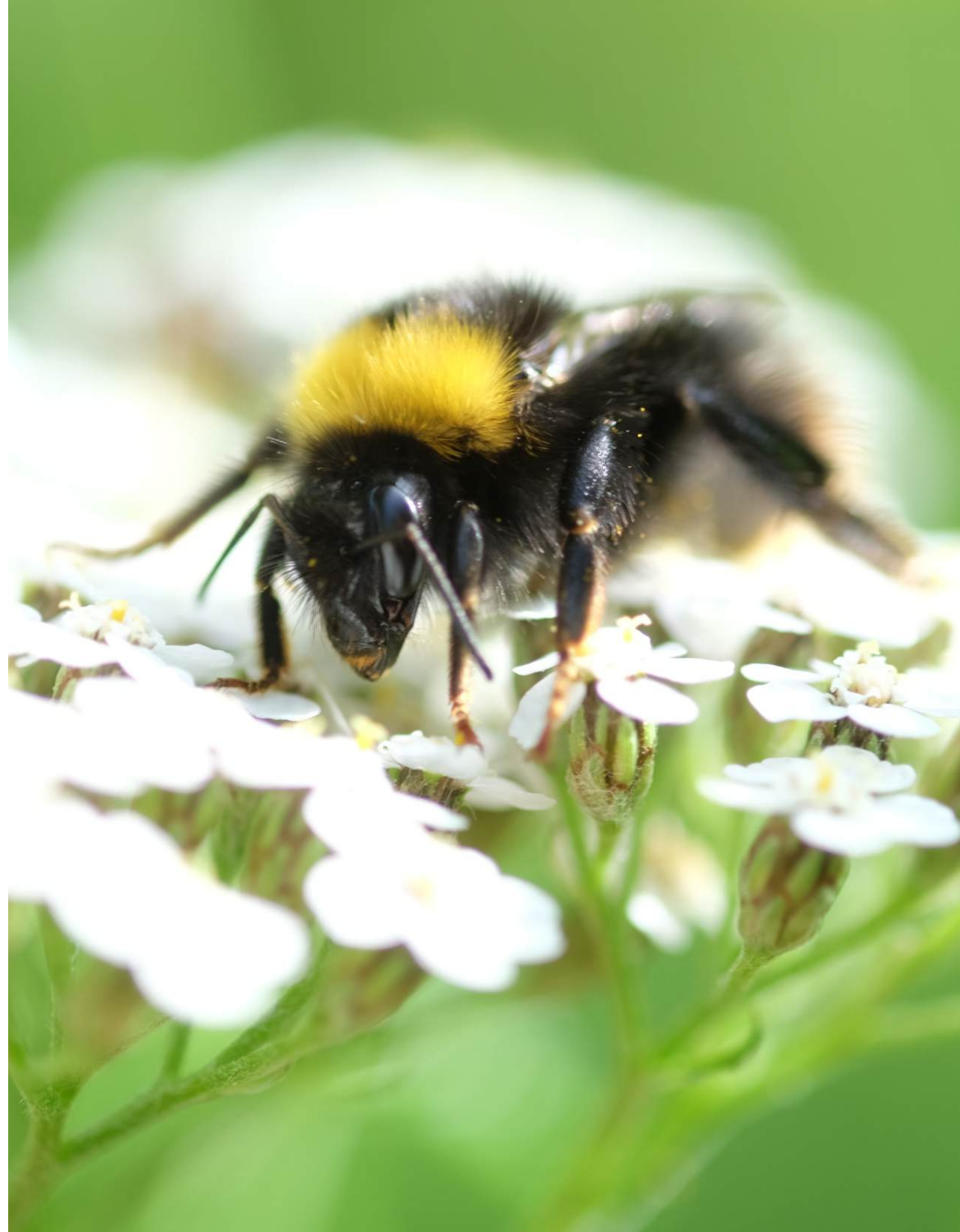
Høstens innsats:

- Infokveld om blomsterenger og humler på Trondheim folkebibliotek med foredrag om pollinatorer, trusler og bevaringstiltak.
- Deltakelse på Natur og hagefestival på Ringve med stand og mulighet for kontakt med andre naturinteresserte.
- Deltakelse på Kraftsamling for Trondheim, en samling for en grønnere by med 50 ulike organisasjoner.

Øvrige milepæler i 2024:

- Lokallaget ble registrert i Frivillighetsregisteret.
- Opprettelse av en åpen Facebook-gruppe La Humla Suse Trøndelag for deling av informasjon om aktiviteter og saker relatert til pollinatorer i regionen.
- Samling av resultater fra humlekasseprosjektet, spesielt fra barnehager, for videre analyse og vurdering av relevante data.

2024 har vært et aktivt og innholdsrikt år for lokallaget, med en solid innsats for å spre kunnskap og engasjement for pollinatorers betydning i økosystemet.

MEDIER OG PUBLISITET

I 2024 har La Humla Suse gjennomført en målrettet satsning på mediearbeid. Vi har vært representert i en rekke saker i aviser, på nett og i radio, med en økning i publiseringer på over 100 % sammenlignet med 2023. Denne strategiske innsatsen har bidratt til å øke bevisstheten om humlas betydning i allmenheten og styrket vår posisjon i samfunnsdebatten. Følgende saker har blitt publisert:

- Sats på humlene! Bergensavisen – 3. mars
- La det summe i hagen. Hagemessa. 15. mars
- For humlas skyld – La raka ligge! Klassekampen – 2. april
- Ber folk la raka ligge. Radio NRK P1. Dagens. – 4. april
- Bli med ut og telle insekter på #GRØNNSUPERDAG. Barnehage.no – 5. april
- Ber folk la rake ligge. Ekko i NRK P2. – 9. april
- Den ville pollinatortellingen. Bistikka Nr 2. s. 8.
- Dette var en vanlig plen, trodde borettslaget. Så fikk de fram en blomstereng. Forskning.no – 28. april
- Roper varsko! – Må ta vare på de ville bestøvere. FosnaFolket.
- La være å klippe gresset for insektenes skyld. NRK P1, Nyhetsmorgen – 10. mai
- Vil du hjelpe forskerne med å telle insekter i sommer? Ung.forskning.no. – 11. mai
- No er det kritisk for insekta: Ann Kathrin lar plenen vekse. Nrk.no. – 12. mai
- La humla suse. Steigan.no. 18. juni
- Samlet 950 underskrifter for skogholtet. Avisen Kristiansand. – 19. juni
- Vil ha hjelp til å redde humla. Nearadio. – 3. juli
- Kløverhumle. NRK God sommermorgen Trøndelag. 12. juli
- Kløverhumla. Distriktsnyheter NRK Midtnytt. 12. juli
- Humlehus i Stavanger. NRK Distriktsprogram – Rogaland. 18. sep
- Friluftslivets år 2025: Tildelinga er klar. NTB 23. sep

Vi har fortsatt arbeidet med å holde nettsiden vår oppdatert og brukervennlig for alle som ønsker å lære mer om humler og følge med på hva foreningen jobber med. På lahumlasuse.no finner man et bredt spekter av innhold om humler, læringsressurser og digitale versjoner av våre brosjyrer og aktivitetshefter. I 2024 publiserte vi hele 28 artikler på nyhetssiden, med mål om å engasjere alt i fra de mest dedikerte humleentusiaster til lett nysgjerrige humleinteresserte. Gjennom året har vi lagt vekt på å dele oppdateringer fra våre prosjekter og inspirerende historier som fremhever vårt arbeid.

Sosiale medier har også i 2024 vært en viktig kanal for å drive formidling og kommunisere med støttespillere. Vi har hatt jevn aktivitet på alle plattformene gjennom hele året. Følgerne våre har vært engasjerte og har generelt gitt mye respons på innlegg. Vi nådde målsetningen om 21 000 følgere på Facebook med god margin og passerte også 6 500 følgere på Instagram. LinkedIn og TikTok er fortsatt plattformer vi vier lite tid til, og hvor det finnes rom for å forbedre vår tilstedeværelse betraktelig om ønskelig.

Følgere på Facebook: 21 417 stk

Følgere på Instagram: 6 746 stk

Følgere på LinkedIn: 162 stk

Følgere på TikTok: 37 stk

HENVENDELSER

Gjennom 2024 har vi mottatt og besvart en stor mengde henvendelser fra privatpersoner, institusjoner, organisasjoner og bedrifter med spørsmål om ville pollinerende insekter. Kontaktflatene er i hovedsak Facebook, Instagram og e-post. Vi setter stor pris på denne typen henvendelser. Spørsmålene spenner fra hvordan man kan tilrettelegge for humler i egen hage, til mer faglige temaer som identifisering av arter og utfordringer knyttet til leveområder.

Dette arbeidet er en viktig del av vår innsats for å fremme kunnskap og bevissthet om pollinerende insekters rolle i økosystemet. Ved å gi korrekt informasjon og praktiske råd, bidrar vi til at flere tar aktive grep for å støtte humler og andre ville pollinatorer. Samtidig fungerer henvendelsene som en verdifull temperaturmåler for engasjementet i samfunnet, og de gir oss innspill til hvilke temaer som bør prioriteres i vårt videre arbeid.

PUBLIKASJONER/TRYKKSAKER

Formidling er en sentral del av arbeidet til La Humla Suse, og i 2024 har vi lagt vekt på å utvikle trykksaker som fremmer artskunnskap om ville pollinerende insekter og hvordan vi kan tilrettelegge for gode leveområder. Disse trykksakene er viktige verktøy for å styrke både læring og praktisk handling hos ulike målgrupper.

I år har La Humla Suse utgitt:

- Felthåndboken «Humlene i Norge». Heftet gir en kortfattet og bred innføring i form av oppdatert kunnskap om Norges 35 påviste humlearter.
- Indikatorplanter for varige pollinatorsoner – Østlandet. Brosjyren er en veileder for humlehabitat og har som målsetning å bidra til etablering og skjøtsel av flerårige leveområder for pollinerende insekter på Østlandet.
- Småkryp og småfolk – Læreleker for barnehager: Et pedagogisk opplegg som gjør det gøy og enkelt for de yngste å lære om insekter.

Felthåndboken kan kjøpes her: www.lahumlasuse.no/produkt/felthandbok-humlene-i-norge/

De to sistnevnte trykksakene ble finansiert gjennom prosjektmidler og er tilgjengelige digitalt på www.lahumlasuse.no/publikasjoner-fra-la-humla-suse/.

REGNSKAP - KOMMER

FINANSIERINGSKILDER

La Humla Suse har dette året hatt flere finansieringskilder. Vi har mottatt økonomisk støtte fra følgende aktører til ulike prosjekter:

Miljødirektoratet
Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse
Sparebankstiftelsen DNB
Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Bess Jahres Stiftelse

FRIE MIDLER

Tilgangen til frie midler er avgjørende for La Humla Suses drift og aktivitetsnivå. Vi arbeider kontinuerlig med å sikre et jevnt tilsig av frie midler, noe som gir oss en mer robust økonomi og et bredere grunnlag for inntekter.

Hoveddelen av våre midler kommer fra tilskuddsordninger, som er uvurderlige for foreningen. Disse midlene er imidlertid øremerket spesifikke aktiviteter, og kan derfor i liten grad brukes til å dekke faste utgifter som kontorleie, regnskap, revisjon, støtte til lokallag, programvarer, medlemssystemer og lønn til administrativt ansatte. For å dekke slike nødvendige kostnader er vi avhengige av frie midler, som gir oss større fleksibilitet og mulighet til å prioritere aktiviteter etter egne mål og behov. Dette åpner også for å styrke innsatsen innen politisk påvirkning og informasjonsspredning på egne premisser.

En solid medlemsmasse er en av hjørnesteinene i vår tilgang til frie midler. Andre viktige inntektskilder inkluderer momskompensasjon, betalt foredragsvirksomhet, gaver og fastgiverordningen. Samarbeid med næringslivet har blitt en voksende del av vår strategi, og dette kapitlet i årsrapporten gir mer informasjon om disse partnerskapene.

I 2024 inngikk vi en avtale med Jurio for å tilrettelegge for testamentariske gaver, noe som representerer et nytt steg for å sikre langsiktig støtte. Avtalen er på initiativ fra Årsmøtet.

DRIFT AV NETTBUTIKKEN

La Humla Suse driver en nettbutikk via nettsidene våre (lahumlasuse.no/butikk), hvor vi tilbyr et variert utvalg produkter som humlekasser, blomsterengfrø og bøker om humler. Disse produktene er nyttige verktøy for å nå vårt formål og styrke arbeidet for pollinerende insekter. Nettbutikken bidrar til å inspirere folk til å ta aktive grep i sine egne nærområder for å hjelpe humler og andre pollinatorer. Enkelte produkter vekker interesse og entusiasme, mens andre gir dypere innsikt i pollinatorenas fascinerende verden. Gjennom å kombinere praktiske løsninger med kunnskapsformidling, skaper vi engasjement og legger til rette for en mer humlevennlig hverdag for alle.

I 2024 tok vi inn følgende nye salgsvarer: blomstereng frø fra en ny region (Sørlige fjellstrøk), boka Astrid Løken – å slåss med varsomme hender og felthåndboken Humlene i Norge. Vi har også designet to nye varer som er unike for La Humla Suse; Skilt til hagen – Vilt med Vilje og La Humla Suse caps. Bestselgerne fra 2024 var 1) Norsk blomsterengfrø fra Nibio Landvik, 2) Humlekassen Humlebo, 3) Fettvatt – bolmateriale til humlekasse, og 4) Humleplakat.

Nettbutikkansvarlig, Kidist Berie Tareke, er ansvarlig for mottak av ordre, pakking, utsending og kundeoppfølging.

NÆRINGSGLIVSAMARBEID

I møte med dagens naturkrise er det avgjørende at bedrifter og organisasjoner tar aktivt bærekraftsansvar. Bedrifter spiller en nøkkelrolle som verdiskapere og som aktører som kan bidra til positiv endring gjennom ansvarlig ressursbruk, innovasjon og samfunnsengasjement.

De siste årene har La Humla Suse samarbeidet med flere bedrifter som ønsker å bidra til å beskytte ville pollinerende insekter. Vårt mål er å etablere partnerskap som både spiller bedriftenes verdier og styrker deres profil, samtidig som vi som forening kan skape konkrete resultater gjennom formidlingsarbeid, kartlegging og tilrettelegging av arealer som fremmer biologisk mangfold.

I 2024 har vi videreført flere etablerte samarbeid og samtidig utviklet nye partnerskap. Nedenfor presenteres noen eksempler på næringslivssamarbeid La Humla Suse har hatt i løpet av året.

50 Degrees North

I løpet av 2024 har vi fortsatt samarbeidet med vår viktige støttespiller, reiselivsspesialisten 50 Degrees North. Selskapet, som fokuserer på opplevelsesreiser i Norden, Baltikum, Island, Færøyene og Grønland, donerer sitt overskudd til organisasjoner som bidrar til å styrke naturmangfoldet i områdene hvor de opererer. 50 Degrees North støtter La Humla Suses arbeid, og har også i 2024 bidratt med hele 350.000 kroner.

Denne uvurderlige støtten har gitt oss mulighet til å beholde vår biolog i 100 % stilling, noe som styrker vår kapasitet til å møte etterspørselen etter hjelp, veiledning og opplæring. Det har også gjort det mulig å satse enda mer på frivilligheten i organisasjonen og fristilt ressurser til å arbeide med politisk påvirkningsarbeid – en viktig del av innsatsen for å sikre humlenes levekår, som ellers kan være vanskelig å prioritere uten økonomisk dekning.

Forutsigbarhet er avgjørende for at vi kan planlegge og gjennomføre langsiktige tiltak, og det er derfor særlig verdifullt å ha støttespillere som blir med oss over tid. Støtten fra 50 Degrees North har vært helt sentral for at vi kan bygge videre på tidligere suksesser og utvide arbeidet vårt for biologisk mangfold på en bærekraftig måte.

Boligbyggelaget Usbl

Usbl er blant Norges største boligbyggelag og har sitt hovedfokus på Østlandet. I samarbeid med La Humla Suse har de tatt initiativ til å gjøre borettslagene og sameiene sine mer attraktive for humler. Samarbeidet har resultert i konseptet Summende nabolag, en ferdig tilrettelagt løsning som borettslag har kunnet søke om gjennom Usbl sitt bomiljøfond.

Gjennom denne pakken får borettslagene besøk av representanter fra La Humla Suse til en egen «Humledag». Denne dagen er fylt med informasjon og inspirasjon, og gir beboerne kunnskap og engasjement rundt tiltakene som skal bidra til et humlevennlig bomiljø. Borettslagene mottar også en skreddersydd veileder med forslag til tiltak og detaljerte blomsterlister, slik at de enkelt kan komme i gang med å gjøre uteområdene sine mer tiltrekkende for pollinatorer. I tillegg inkluderer pakken fem humlekasser som plasseres strategisk rundt på området for å gi humlene trygge bosteder. La Humla Suse har i 2024 startet samarbeid med to borettslag; Kollektivet og Lambo.

La Humla Suse ble også invitert til Usbls ansattesamling på SALT i september. Der holdt vi et kurs om humler for 35 ansatte som ønsket å lære mer om humler og hvordan man kan legge til rette for dem. Etter foredraget arrangerte vi et humlekassesnekringskurs, der alle fikk bygge sin egen versjon av humlekassen Humlebo. Deltakerne viste stor entusiasme, og noen satte sammen kassene på rekordtid – uvisst om de så behovet for å iverksette hjelpetiltak for humlene raskt, eller om det kun var et overutviklet konkurranseinstinkt som drev dem. Uansett resulterte kurset i mange flotte humlekasser.

Inmeta

I 2024 innledet vi et spennende samarbeid med IT-konsulentselskapet Inmeta, som har hatt en litt annen karakter enn våre tradisjonelle bedriftssamarbeid. Inmeta ønsket å bruke sin kompetanse innen dataanalyse til å hjelpe La Humla Suse med å hente ut verdien i dataene våre, noe som kan bidra til å styrke vårt arbeid for humler og andre pollinerende insekter.

Som en ideell organisasjon er det viktig for oss å synliggjøre arbeidet vi gjør og bruke ressursene våre så effektivt som mulig. Gjennom dette samarbeidet bistår Inmeta oss med å kartlegge, sammenstille og visualisere data relatert til både vårt medlemsnettverk og folkeforskningsprosjektet «Den ville pollinatortellingen». Ved hjelp av Inmetas ekspertise får vi bedre oversikt over registreringer av pollinerende arter og aktiviteter blant våre medlemmer. I prosjektet bruker vi Tableau, et verktøy for datavisualisering og analyse, som Inmeta, som sertifisert Tableau-partner, hjelper oss med å implementere. Målet er ikke bare å synliggjøre arbeidet vårt, men også å øke kunnskapen og engasjementet rundt pollinatorers rolle i naturen.

"Vi er glade for å kunne bidra med vår kompetanse til fordel for miljøet. Oversikt over data er et område vi jobber mye med og er gode på, så det føles godt å kunne bistå La Humla Suse – en mindre, men viktig organisasjon som trenger hjelp med nettopp dette. Vi gleder oss til å se resultatene av prosjektet!" sitat Marit Aakre, prosjektleder i Inmeta.

Dette pro-bono-samarbeidet har gitt oss verdifulle verktøy og innsikt som vil hjelpe oss å arbeide enda mer målrettet for å beskytte våre ville pollinatorer og sikre deres fremtid.

Jotron

Jotron var en ny samarbeidspartner for La Humla Suse i 2024. De tok kontakt for å få hjelp og veiledning til å tilrettelegge sine uteområder for ville pollinerende insekter, med særlig fokus på humler. I juni dro vi på befaring til deres næringsbygg i Larvik for å vurdere området. Basert på befaringen utarbeidet vi en anbefaling med forslag til tiltak for hvordan uteområdet best kunne tilpasses humlenes behov, inkludert veiledning for etablering av en blomstereng.

Som en del av samarbeidet satte vi ut humlekasser på tomta og ga Jotron veiledning om oppfølging og stell av kassene.

Vi ser allerede frem til å besøke Jotron igjen når blomsterenga er etablert, for å holde kurs for de ansatte. Planen er å gi grunnopplæring om humler, dele informasjon om pollinatorvennlig hagebruk og bærekraftige holdninger, samt presentere tiltakene som er iverksatt, som humlekasser og blomstereng. I tillegg vil vi arrangere en humlevandring på Jotrons område, hvor engasjerte ansatte også kan få mulighet til å delta aktivt i arbeidet med etableringen og vedlikeholdet av blomsterenga.

Joh. Johannson kaffe AS

En annen samarbeidspartner La Humla Suse har hatt med seg over flere år nå er Joh. Johannson Kaffe AS - så selv om de her et hjerte for flygende insekter er de langt i fra en døgnflue.

På Vestby har Joh. Johannson bygget Norges mest miljøvennlige kaffebrenneri. Uteområdene deres inkluderer en skråning der de ønsker å fremme naturlig, stedegen vegetasjon. Selv om frøbanken i området inneholder mange villblomster, er det også en utfordring med fremmede arter som kanadagullris og lupiner. De siste årene har La Humla Suse derfor besøkt området flere ganger hver sesong for å fjerne disse uønskede vekstene, som kan fortrenge stedegen flora. Etter fjerning av fremmedartene er det flott å se hvordan arter som rødkløver, fuglevikke og andre villblomster igjen får muligheten til å blomstre.

I tillegg har vi plassert ut flere humlekasser på området. I år har disse kassene vært bebodd av både åkerhumle, mus og veps. I løpet av 2024 sesongen har vi fått flere oppløftende bevis på at tiltakene skaper aktivitet og bidrar til økt biologisk mangfold. For interesserte kan det leses mer om samarbeidet her: www.johjohannsonkaffe.no/humla-den-viktige-pollinatoren-i-norge/

SAMARBEID

La Humla Suse er opptatt av å bygge nettverk og involvere samarbeidspartnere i aktiviteter og prosjekter der det er naturlig. Dette fordi vi ønsker å spre vår erfaring og kompetanse om humler og tilgrensende tema til nettverket vårt, men også fordi andre sitter på kompetanse som vi mangler eller har mindre av.

Norsk Institutt for Bioøkonomi (NIBIO)

Norsk Institutt for Naturforskning (NINA)

Artsdatabanken

Økologisk Norge

Sabima

Naturvernforbundet

Ås Studentomologer

Norsk Botanisk Forening

Geitmyra matkultursenter for barn

Grønt Flagg

Pollinera Sverige

Naturhistorisk Museum Oslo

Anno Museum

Vil Vite, Berge

Lyngheisenteret på Lygra

Frivillighet Norge

Linderud Gård

Besøksenter våtmark, Ilene

Besøksenter våtmark, Oslo

PROSJEKTER

For å sikre en livskraftig framtid for Norges ville pollinatorer, må vi kombinere kunnskap, engasjement og praktiske tiltak. Gjennom våre prosjekter legger vi grunnlaget for dette arbeidet. De gir oss muligheten til å forske, formidle, inspirere og mobilisere – enten det handler om å kartlegge truede arter, skape gode leveområder eller gjøre flere bevisste på pollinatorenes viktige rolle.

Prosjektene våre er bærebjelken i mye av det som skjer i foreningen. De gir struktur og retning til innsatsen vår, samtidig som de lar oss jobbe målrettet mot vårt formål: å sikre bedre levekår for humler og andre ville pollinatorer. Gjennom folkeforskning, formidlingsarbeid og samarbeid med skoler, barnehager og lokalsamfunn skaper vi konkrete resultater og sprer kunnskap til stadig flere.

I denne delen av årsrapporten presenterer vi noen av våre viktigste prosjekter fra 2024 – initiativer som har bidratt til mer kunnskap, flere blomstrrike områder og et sterkere engasjement for de ville bestøverne våre.

DEN VILLE POLLINATORTELLINGEN

Den Ville Pollinatortellingen (DVPT) er et lavterskel folkeforskningsprosjekt med mål om å øke engasjementet for insekter gjennom artslære og registreringer. Prosjektet er en videreføring av «Humlejakt» og har i 2024 inkludert flere insektgrupper, som bier, blomsterfluer, sommerfugler og biller. Prosjektet henvender seg til et bredt publikum, fra skoleelever til engasjerte enkeltpersoner i lokalmiljøene.

Folkeforskning har potensialet for å spille en avgjørende rolle i overvåkingen av pollinerende insekter, og Den Ville Pollinatortellingen viser hvordan engasjement fra enkeltpersoner kan bidra til verdifull kunnskap om artsmangfold og bestandsutvikling. Gjennom å senke terskelen for deltakelse i insekttelling skaper DVPT bevissthet og forståelse for betydningen av biologisk mangfold. Samtidig gir prosjektet forskere og forvaltere et viktig kunnskapsgrunnlag for å iverksette tiltak som kan beskytte pollinatorene og deres leveområder.

I 2024 ble det arrangert 22 fellestillinger over hele landet, med 304 deltakere, samt to digitale kurs om solitære bier og blomsterfluer i samarbeid med Sabima og Unge Entomologer. Prosjektet har hatt bred regional forankring med lokale prosjektledere og en aktiv digital tilstedeværelse gjennom nyhetsbrev, nettsiden denvillepollinatortellingen.no og en Facebook-gruppe med nær 600 medlemmer.

Gjennom prosjektet ble 326 ulike arter registrert i Artsobservasjoner, inkludert flere rødlistede arter som kløverhumle (CR), karminspinner (EN) og stor blodråpesvermer (EN). Flest registreringer var det åpenbart av vanlige arter, men det er av verdi å kartlegge også disse. Data om vanlige arter gir et viktig grunnlag for å overvåke utvikling i bestander over tid og kan gi innsikt i hvordan endringer i miljø og klima påvirker selv de mest utbredte artene. Totalt har det blitt foretatt 1583 registreringer på prosjektet.

INFORMASJONSBOKS

Prosjektleder: Monica
Marcella Kjærstad

Finansieringskilde:
Miljødirektoratet

POLLINATORSKOLEN/LET'S CREATE A BUZZ

I 2024 har vi, i samarbeid med vår svenske søsterorganisasjon Pollinera Sverige stolt lansert Pollinatorskolen.no. Dette er en digital læringsplattform utviklet for å engasjere elever i 5. til 7. klasse i Norge, med mål om å øke kunnskapen om våre viktige, ville pollinatorer. En svensk versjon av nettstedet vil bli lansert på nyåret.

Pollinatorskolen.no tilbyr et fleksibelt og modulært undervisningsopplegg som kombinerer teori, praktiske oppgaver og fysisk aktivitet. Nettressursen er designet for å være interaktiv og morsom, og dekker store deler av læreplanen knyttet til biodiversitet og vitenskap. Opplegget er delt inn i tre hoveddeler:

- Forarbeid: Elevene får en introduksjon til insekter og blomster, deres livssykluser og betydning for økosystemet.
- Feltarbeid: Gjennomføres ute i naturen, hvor elevene fanger og studerer insekter for å få praktisk erfaring og nærkontakt med temaet.
- Etterarbeid: Elevene analyserer sine observasjoner, registrerer funn i Artsdatabanken og lærer å formulere hvorfor pollinerende insekter er viktige.

For de som ønsker å utvide opplegget, tilbyr vi også tverrfaglige bonusaktiviteter som kan integreres i andre fag, som for eksempel å bygge en humlekasse i sløyd eller lage mat med råvarer fra pollinerende insekter i heimkunnskapen.

Vi har samarbeidet tett med lærere fra begge land for å sikre at ressursene er brukervennlige og relevante. Gjennom Pollinatorskolen.no ønsker vi å gi elevene en helhetlig læringsopplevelse som fremmer kritisk tenkning og problemløsning, samtidig som de får en dypere forståelse for hvordan alt henger sammen i naturen.

Ved å engasjere barn i læring om ville pollinatorer, gir vi dem verktøyene de trenger for å ta vare på miljøet gjennom enkle handlinger, som å fjerne skadelige arter og verne om naturlige habitater. Vi håper at Pollinatorskolen.no vil bli en verdifull ressurs for både lærere og elever, og at den vil inspirere til økt bevissthet og engasjement for våre ville pollinatorer.

Besøk gjerne Pollinatorskolen.no for å utforske ressursene og lære mer om prosjektet.

INFORMASJONSBOKS

Prosjektleder:
Sondre Brekklus
Finansieringskilde:
Erasmus +

SMÅKRYP OG SMÅFOLK

I 2024 fortsatte Småkryp & Småfolk å bringe små og store sammen i en felles utforskning av naturens minste, men kanskje viktigste, skapninger! Med fokus på barn, læring og pollinatorer, har årets aktiviteter bidratt til økt kunnskap og engasjement for de små krypene vi er så avhengige av.

En av årets høydepunkter var Humledagen på Geitmyra Matkultursenter for barn, der foreldre og besteforeldre ble invitert til å oppleve naturen gjennom barns øyne. Oppslutningen var stor, og dagen ble fylt med lek, læring og spennende møter med humlene. For å inspirere enda flere til å utforske insektverdenen, utviklet vi et oppskriftsark med mat laget av insektpollinerte råvarer, som ble godt mottatt og delt gjennom en egen annonsekampanje.

Videre har også i år besøkt en rekke ulike barnehager (13 stk) og gjennomført aktivitetsdager hvor barna har plantet i småkrypkarmer, lært om småkryp og laget insekter i plastelina.

Vi har også sendt ut vårpakker med blomsterløk og frø til barnehager, slik at barna kan følge utviklingen fra frø til blomst og se hvordan insektene kommer på besøk. Vi har også utviklet en plansje som viser småkrypenes årshjul, en nyttig ressurs som skal distribueres bredt.

I skolen har vi hatt en Småkrypdag i skolehagen, der 3. klassinger fikk utforske småkrypenes verden på nært hold. Dette materialet vil bli inkludert i det nye ressursheftet "Småkryp & småtrinn", som vi har jobbet med gjennom året. Samtidig har vi utvekslet erfaringer med Økologisk Norge og deltatt på både Skolehageseminaret og "Skole i verden"-konferansen, hvor vi fikk vise fram prosjektet til lærere og andre engasjerte.

Gjennom målrettet innsats, frivillig engasjement og kreativ formidling fortsetter Småkryp & Småfolk å skape nysgjerrighet og glede rundt naturens små helter. Vi gleder oss til å bygge videre på dette i 2025!

INFORMASJONSBOKS

Prosjektleder:
Sigrid Bakken Døsvik
Finansieringskilde:
Sparebankstiftelsen DNB

REGIONAL FOLKEFORSKNING FOR KLØVERHUMLE, TRØNDELAG

I sommer satte vi i gang et spennende eventyr i Trøndelag: jakten på den sjeldne kløverhumla! Med støtte fra Miljødirektoratet inviterte vi folk fra hele fylket til å bli med på folkeforskning – en gøy og lærerik måte å oppdage og kartlegge en av våre mest truede humlearter.

Vi laget fargerike plakater, en egen ressurside på nett og spredte budskapet gjennom sosiale medier og presse. Engasjementet var stort! Folk tok med seg barn og barnebarn ut på humlesafari, lette mellom rødkløver og geitrams og sendte oss bilder av humler de trodde kunne være kløverhumla. Selv om vi ikke fikk bekreftede funn i år, fikk vi mange henvendelser fra nysgjerrige humlevenner, og interessen for pollinerende insekter vokste.

Prosjektet ble dekket av både NRK og Nea Radio, og det var inspirerende å se hvordan naturglede og nysgjerrighet kan smitte! Det viktigste er ikke alltid å finne sjeldenhetene, men å lære å se og sette pris på mangfoldet vi har. Kanskje noen av årets deltakere blir morgendagens pollinatorforskere?

INFORMASJONSBOKS

Prosjektleder: Sigrid Bakken Døsvik

Finansieringskilde: Statsforvalteren i Trøndelag

UT Å TELLE INSEKTER

«Oppdrag: Ut å telle insekter» ble gjennomført som en del av #Grønnsuperdag, en nasjonal markering på Verdens miljødag 5. juni. Prosjektet har hatt som mål å inspirere barn i barnehager og skoler til å utforske og lære om pollinerende insekter, deres rolle i økosystemet og betydningen av biologisk mangfold.

Gjennom samarbeid med Grønt Flagg har vi utviklet og implementert et pedagogisk opplegg som kombinerer læring og praktisk kartlegging av insekter. Prosjektet inkluderte utvikling av en rekke ressurser, som PowerPoint-presentasjoner for undervisning, digitale og analoge skjemaer for artsregistrering, og spesifikke opplegg tilpasset både barnehager og skoler. For å styrke deltakernes kompetanse ble det også arrangert to webinarer, ett rettet mot skolelærere og ett mot barnehagepedagoger.

Årets gjennomføring har engasjert over 580 barnehager og skoler fra hele Norge. Barna har ved hjelp av enkle verktøy og instruksjoner kunnet observere og registrere ulike insektsarter i nærmiljøet. For de yngste har fokuset vært å skape glede og nysgjerrighet for insekter, mens eldre barn har fått innføring i artsidentifikasjon og lært om verdien av kartlegging og folkeforskning.

Prosjektet har vært en stor suksess, både når det gjelder deltakelse og måloppnåelse. Barna har ikke bare lært om insektenes betydning, men også utviklet en dypere forståelse for naturen rundt seg. Mange tilbakemeldinger fra lærere og pedagoger viser at prosjektet har vært et verdifullt bidrag til å øke barnas interesse for og kunnskap om biologisk mangfold.

INFORMASJONSBOKS

Prosjektleder: Monica Marcella Kjærstad

Finansieringskilde: Miljødirektoratet

HUMLEVANDRINGER OVER HELE LANDET

Humlevandringene er et lavterskel friluftstilbud som kombinerer naturglede med læring om humler og deres viktige rolle i økosystemet. I 2024 arrangerte La Humla Suse hele 41 humlevandringer på tvers av landet, inkludert 15 i Botanisk Hage i Oslo og 26 på tolv andre steder fra Trondheim til Kristiansand. Dette var elleve flere enn planlagt, takket være stor frivillig innsats. Totalt deltok rundt 600 personer, og arrangementene viste hvordan grønne byområder kan brukes til friluftaktiviteter for alle aldersgrupper.

For å sikre kompetanse og videreføring av humlevandringene ble det gjennomført to instruktørkurs – ett i Oslo og ett i Trøndelag, der flere nye instruktører ble sertifisert. Disse kursene ga deltakerne kunnskap om humlenes biologi, pollinering og identifisering av arter, samt ferdigheter i å lede vandringer.

Årets vandringer hadde særlig fokus på tilrettelegging for nye målgrupper. For første gang ble det arrangert humlevandringer med tolketjeneste for hørselshemmede, som fikk svært god respons. Forsøk på å nå arabisktalende målgrupper gjennom samarbeid med lokale organisasjoner hadde begrenset effekt, men gir læring for fremtidig satsing.

Humlevandringene ble markedsført gjennom La Humla Suses nyhetsbrev, sosiale medier og samarbeid med Naturhistorisk Museum, som inkluderte dem i sitt publikumsprogram. Vandringerne i Oslo hadde jevnlig stor oppslutning, mens arrangementene i andre deler av landet viste hvordan lokalt engasjement kan skape varige tilbud.

Evalueringen viser at god markedsføring, kompetente instruktører og tilgjengelig utstyr er avgjørende for å lykkes med humlevandringer. Det videre arbeidet vil fokusere på styrking av frivillighetsnettverket, økt markedsføring utenfor Oslo og videre utvikling av inkluderende friluftaktiviteter.

INFORMASJONSBOKS

Prosjektleder: Sondre Brekkhus

Finansieringskilde: Miljødirektoratet

VERDENS KULESTE DAG

Den siste sommerdagen i 2024 var det tid for Verdens Kuleste Dag, en gratis aktivitetsdag for barn og unge, som fant sted på Akershus festning. Arrangementet tiltrakk seg rundt 30 000 besøkende, og mange av disse tok turen innom La Humla Suses aktivitetsområde. Blant vakre, fargerike blomster ble besøkende invitert til en rekke spennende og lærerike aktiviteter. Et unikt innblikk i humlenes verden ble presentert gjennom et levende humlebol, der de kunne observeres på nært hold via et monter. Barna fikk også muligheten til å lage armbånd og humlebuttons på kunststasjoner, som var en morsom måte å lære om ulike humlearter. En utfordrende og underholdende humlequiz engasjerte store og små, mens ansiktsmaling skapte glede hos de yngste. Området var dekorert med humlevennlige planter og fargerike bannere, noe som skapte en innbydende og inspirerende atmosfære.

Dagen ble en stor suksess, mye takket være et team av engasjerte formidlere fra La Humla Suse, ivrige barn og ikke minst det flotte oppholdsværet. Arrangementet bidro til å øke bevisstheten rundt humlenes viktige rolle i økosystemet på en inkluderende og engasjerende måte. Verdens Kuleste Dag har blitt en verdifull arena for formidling og kontakt med et stort publikum. Gjennom kreative og lærerike aktiviteter har vi lyktes med å vekke interesse for humler og deres betydning, samtidig som vi skapte gode minner for barn og unge.

INFORMASJONSBOKS

Prosjektleder: Frauke Heivand og Kidist Berie Tareke

Finansieringskilde: Sparebankstiftelsen DNB

ØVRIGE PROSJEKTER

Brosjyre om dagsommerfugler i Norge - Statsforvalteren i Oslo og viken
Veileder Humlehabitat - Miljødirektoratet

Leting etter syv truede arter av pollinatorer i 2024 - Bess Jahres Stiftelse

Rødknappsandbie i Aust-Agder i 2024 - Statsforvalteren i Agder

Klippeblåvinge- Statsforvalteren i Oslo og viken

KARTLEGGING

Også i 2024 ble det gjennomført omfattende kartlegging av pollinatorer i regi av LHS. I denne gjennomgangen vil det være hovedvekt på rødlistearter og førstegangsregistreringer av spesielt humler og andre villbier i ulike kommuner. Til tross for utfordrende værforhold og et generelt dårlig insektsår i blant annet lavlandet på Østlandet og Sørlandet, har kartleggingen resultert i flere viktige funn.

De under her er gjort av Roald Bengtson (RB) alene og sammen med andre. Flere rødlistearter har blitt dokumentert på kjente lokaliteter, mens registreringer på nye steder har utvidet kunnskapen om pollinatorers utbredelse i Norge. Kartleggingene har også bidratt til å identifisere endringer i habitatkvalitet og forekomst av truede arter, noe som understreker behovet for fortsatt overvåking og bevaringstiltak.

- **Kløverhumle** (EN): En hann i Gardermoen-området den 18. juli. Ingen funn på tidligere kjente lokaliteter på Romerike, til tross for målrettet søk fordelt på tre datoer i privat regi.
- **Slåttehumle** (NT): Påvist i Gardermoen-området den 18. og 21. juli.
- **Lundgjøkhumle** (VU): Ny lokalitet i Spydeberg i Indre Østfold den 31. juli, og arten ny for kommunene Hamar (17. august) og Ringsaker (7. september).
- **Rødknappsandbie** (CR): Funn i kommunene Gjerstad (ca. 5 individer) og Grimstad (ca. 10 individer) i et overvåkingsprosjekt i Aust-Agder i regi av LHS i første halvdel av juli.
- **Ildsandbie** (VU), en hunn på blåknapp i Seljord den 11. august, og ny art for kommunen.
- **Sotsandbie** (EN): Påvist igjen på gården Midtre Sørums på Steinssletta i Hole den 6. august.
- **Loddenblomsterflue** (EN): En hann i Nannestad 6. juni av denne arten som ligner veldig på en hunn av lys jordhumle, og med kun rundt ti andre kjente funn i Norge gjennom all tid. Ny art for kommunen.

Kløverhumle
Foto: Mariella Filberg Memo

Gulstripet bjørneblomsterflue
Foto: Ove Bergersen

Praktdroneflue
Foto: Frank Strømmen

- **Gulstripet bjørneblomsterflue** (VU): Flere steder. Første registrering i Indre Østfold siden 1958 (da funnet av Astrid Løken) den 30. juni. Observasjoner også i kommunene Eidsvoll og Ullensaker. To individer i Vinstra den 16. juli, og da første funn av arten i Nord-Fron kommune siden 1982. Også gjenfunn i Gol kommune den 24. juni.
- **Mørk messingblomsterflue** (VU): Hunn i Gjerstad den 3. juli, og ny art for kommunen.
- **Praktdroneflue** (VU): Ett individ på hver av to lokaliteter i Tvedestrand den 8. juli, og før det kun et funn av arten fra 1998 i kommunen.
- **Stor purpurkåpe** (LC) i Rakkestad den 12. juli. To eksemplarer av denne spektakulære dagsommerfuglen, som ganske nylig har etablert seg i Norge. Funn nr. 2 for kommunen.
- **Kileblåvinge** (EN): Mange funn av arten i Trysil kommune den 19., 28. og 29. juli. Flere av lokalitetene var nye for arten, som ble oppdaget ny for Norge av RB og Christian Steel i 2006.
- Den fredete LC-øyenstikkeren **vannliljetorolibelle** ny for Kongsvinger kommune den 7. juni.
- Kongsvinger festning (13. juli): Et første besøk der av RB ga inntrykk av området som lovende for blant annet **kløverhumle** og **rødknappsandbie**, og bør derfor undersøkes igjen.
- Løten kommune (28. august): Første funn av LC-artene **bakkehumle** og **steingjøkhumle**.
- Rollag kommune (31. august): Syv nye arter dokumentert – inklusive LC-artene **taigahumle**, **bakkehumle** og **storullbie**.

Praktdroneflue
Foto: Ove Bergersen

Rødknappsandbie
Foto: Monica Kjørstad

Steingjøkhumle
Foto: Fra LHS-arkiv

KURS/FOREDRAG

Vi har hatt mye kurs- foredrag og andre betalte oppdrag i 2024.

- Foredrag om insekter for hageentusiaster i Halden Hagelag.
- Foredrag om folkeforskning på årsmøtet til Naturvernforbundet i Lillestrøm.
- Foredrag om humler for publikum på Deichman Bøler.
- Workshop og bygging av insekthotell i samarbeid med Ås Studentomologer.
- Insekshotell-dag med aktiviteter i Botanisk hage på Tøyen i regi av NHM.
- Humlevandring for bibliotekets besøkende på Deichman Bøler.
- Foredrag om humler for ungdomsskoleelever på Ingieråsen Ungdomsskole.
- Innlegg om pollinatorer under World Bee Day ved Romerike International school.
- Stand med humlevennlig tema på plantemarkedet i Botanisk hage.
- Kurs i bygging av humlekasser for elever ved Montessoriskolen på Ullern.
- Humlevandring for administrasjonen ved Naturhistorisk Museum.
- Humlevandring på Linderud gårds hagedag.
- Humlevandring for en barnehagegruppe i Botanisk hage.
- Foredrag, veiledning og humlevandring for elever under bærekraftsuke.
- Foredrag om humler for MDG Nordre Aker
- Humlevandring for elever ved Steinerskolen i Botanisk hage.
- Humlevandring på Linderud gård.
- Flere korte humlevandringer for barn og voksne under Småkrypdag ved et våtmarkssenter Ilene.
- Humlevandring for biologer og naturveiledere som jobber Norges våtmarkssentre i forbindelse med Våtmarksløftet.
- Foredrag om insekter og hage for parsellhageeiere i Egebergløkka Parsellhager.
- Foredrag: Hagen din – en insektoase eller en grønn ørken? på Deichmann Majorstuen.
- Stand, informasjonsformidling og bygging av verdens største insekshotell under Økouka på Tiuren gård, Rakkestad
- Pollinatorkurs for planavdelingen i Halden kommune.
- Pollinatorkurs for parkavdelingen og vaktmestere i Halden kommune.
- Foredrag om hagen som et leveområde for insekter i Åsane hagelag.
- Foredrag: Hagen din – en insektoase eller en grønn ørken? på biblioteket i Lillestrøm.

DIVERSE ANNEN AKTIVITET

Utover prosjektarbeid og kurs/foredrag har vi også hatt en del aktivitet av ulikt slag:

- Deltakelse på Kickoff for Friluftslivets år 2025
- Samarbeid med Atle Mjelde om utvikling av en standardisert innmat til humlekasser/Humlebo, inkludert utsending av 15 humlekasser til uttesting
- Deltakelse på samlingen Naturtreff, arrangert av Sparebankstiftelsen DNB
- Oppstartsmøte og oppsummeringsmøte for ViBEE-prosjektet, som undersøker hvordan pollinerende insekter kan få bedre vilkår i Bergen i relasjon til urbant landbruk og grøntområder
- Møte med representanter fra SamBi (Samarbeid for Bier) om prosjektets arbeid med å studere hvordan honningbier påvirker ville pollinatorer i norsk natur
- Deltakelse på seminaret Skjebneår for naturpolitikken
- Stand og informasjonsarbeid om pollinatorer på Hagemessen i Lillestrøm
- Møte med utvikleren av en artsregistreringsappen Ibbi
- Planting i blomsterkassene i Humlegata på Tøyen i samarbeid med Fontenehuset, samt humlevandring for arbeidsfellesskapet
- Deltakelse på Norsk blomsterengdag på Landvik
- Møte med Vestre om insekthotell i «Habitat»-serien og samarbeid med Universitetet i Bergen
- Samarbeid med Kjeller Skole med forslag til enkel skjøtselsplan for å tilrettelegge for kløverhumle og ville pollinerende insekter
- Organisering av filming til reportasje om frivillige ildsjeler i foreningen vår til bruk under sendingen på NRK for Norsk Tipping
- Deltakelse på seminaret Friluftslivets år
- Overdragelse av fotografier og insektsamling til Carll Goodpasture
- Deltakelse på Skole i verden-konferansen på Universitetet i Oslo
- Slått av eng på Holmensletta
- Pollinatortelling under aksjon for bevaring av Lysejordet
- Stand og humlevandring på Miljøfestivalen i Moss
- Stand og humlevandring under Grønn Festival i Ås
- Foredrag i Wilses Hage i Spydeberg om Wilses lokale artsnedtegnelser
- Deltakelse på arrangementet Økosorg og fremtidshåp i Spydeberg, i regi av Indre Østfold Naturnettverk
- Bidrag til Naturglede: Naturen som læringsarena, arrangert av Norsk Friluftsliv
- Utarbeidelse av utkast til La Humla Suses strategi for 2025–2029
- Arrangering og deltakelse på Naturens julemarked i samarbeid med andre miljøvernorganisasjoner i Oslo
- Deltakelse på Scape-konferansen, en årlig europeisk forskningskonferanse om ville pollinerende insekter
- Deltakelse på Skolehageseminaret 2024
- Samarbeid med Norsk Birøkterlag for å inkludere en modul om ville pollinerende insekter i deres kurs i birøkt
- Befaring ved Hyllibekken for å vurdere plassering av blomstereng
- Deltakelse på seminar i regi av Biologforeningen (UiO) og Sabima, med skog som tema
- Deltakelse på lansering av Living Planet Report på Sentralen
- Deltakelse på seminardag Naturen som læringsarena, arrangert av Forum for Friluftsliv
- Medarrangør og ordstyrer for foredraget Økosorg og fremtidshåp med Sigmund Hågvar på Rådhuset i Indre Østfold
- Arrangering av frivilligkveld for aktive i foreningen, med foredrag om villbier (Biekveld)
- Deltakelse på FutureBuilt-seminar om ny kalkulator og grønn sertifisering

POLITISK PÅVIRKNINGSARBEID

I løpet av 2024 har La Humla Suse jobbet aktivt for å påvirke beslutningstakere og bidra til bedre vilkår for pollinerende insekter gjennom politisk engasjement og høringsinnspill.

Foreningen har sendt inn flere høringsinnspill på ulike nivåer:

- Strategi for naturmangfold 2024–2040 i Ullensaker kommune
La Humla Suse støttet strategiens mål om å øke bestandene av pollinerende insekter og fremhevet viktigheten av et godt kunnskapsgrunnlag, bekjempelse av fremmede arter og formidling.
- Naturmeldingen – skriftlig og muntlig innspill til Stortingets energi- og miljøkomité
Foreningen sendte inn et skriftlig høringsinnspill til Naturmeldingen, der det ble understreket viktigheten av nasjonale tiltak for å stoppe tapet av pollinatorer. I tillegg ble det holdt et muntlig innlegg for Stortingets energi- og miljøkomité for å fremme konkrete løsninger og nødvendige tiltak.
- Høringsinnspill til Statsbudsjettet for 2025
La Humla Suse leverte et innspill med bekymring for reduserte tilskudd til ivaretagelse av naturmangfoldet. Foreningen påpekte behovet for økte midler til skjøtsel og restaurering av leveområder, vern av naturområder og styrket innsats mot klimaendringer, som påvirker flere rødlistede humlearter. Det ble også anmodet om tilbakeføring av midler til kommunal naturplanlegging og økt satsing på naturrestaurering.
- Høringsinnspill til representantforslag om å stanse insektdøden
La Humla Suse støttet representantforslaget og påpekte at dagens tiltak er utilstrekkelige for å stanse nedgangen i pollinerende insekter. Foreningen understreket behovet for umiddelbar handling, mer effektive og varige tiltak, samt bedre beskyttelse av leveområder. Det ble også fremhevet at det allerede finnes nok kunnskap til å iverksette konkrete løsninger, og at videre passivitet vil få alvorlige økologiske og økonomiske konsekvenser.
- Innspill til naturtoppmøtet COP16 i Colombia (via Klima- og miljødepartementet)
Foreningen bidro med innspill til norske myndigheter før det internasjonale naturtoppmøtet COP16. Fokus lå på Norges rolle i å fremme ambisiøse mål for bevaring av ville pollinatorer globalt.

I tillegg har La Humla Suse hatt dialog med Klima- og miljødepartementet og ulike politikere om tilskuddsordningen for støtte til naturfaglige organisasjoner.

Som en del av det lokale påvirkningsarbeidet ble det sendt takkebrev til folkevalgte i Ørland kommune for deres vedtak om å fremme biologisk mangfold. Kommunen har besluttet å tilrettelegge for blomsterenger, hager og skoger samt prioritere områder med blomstereng i kommunens grønnsrukturer.

Gjennom året har La Humla Suse arbeidet målrettet for å styrke politisk bevissthet rundt pollinatorers rolle i økosystemet og sikre bedre rammevilkår for naturmangfoldet i Norge.

TIL SLUTT

TAKK TIL

Vi ønsker avslutningsvis å rette en stor takk til alle engasjerte styremedlemmer, frivillige og medlemmer. La Humla Suse hadde ikke fått utrettet så mye som vi har gjort dette året uten dere. Vi setter stor pris på alle timene dere har lagt ned i kampen for å hjelpe humla, og for all kunnskapen dere bringer inn i foreningen.

BLI MEDLEM

Hjelp oss å hjelpe humla! Husk å betal medlemskontingenten, og spre ordet om medlemskap til venner og familie. Ved å være medlem hos La Humla Suse er man en svært viktig støttespiller for humlene.

Innmelding gjøres enkelt på:
lahumlasuse.no/medlemskap

STØTT OSS

Du kan også gi et verdifullt økonomisk bidrag til vårt arbeid.

Ved å følge nettadressen over kan du også gi oss et valgfritt beløp eller bli fastgiver.

Alternativt kan du Vippse en gave til #80900

Ditt bidrag er viktig. Å som giver!

